

MAGYARÁG

1938. Október 8

VII. No. 279

1 lei

Tulajdonos: „Frima” S. A. Bejegy. la Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Felelős kiadó:
ÜZV. PASZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Izgalmas tanácskozás után mondott le Benes csehszlovák köztársasági elnök

Prága, október 6. Benes köztársasági elnök lemondását különkiadásban jelentették a prágai lapok. A lemondást izgalmas tanácskozás előzte meg a prágai vár dolgozószobájában. Sirovy miniszterelnök megpróbálta Benest rábeszélni távozásra megmásítására, azonban sikertelenül. A tanácskozás után Sirovy rádióbeszédben közölte Benes lemondását.

Benes utódjaként Nemecz professzort, agrárpartí politikust emlegetik, aki az elnökválasztáson Benes ellenjelöltje volt. Nincs kizárva az sem, hogy a cseh hadsereg egyik tábornoka kerül az elnöki székbe.

Ma dönt a szlovák néppárt végleges állásfoglalásáról

Zsolna, okt. 6. A szlovák néppárt elnöki tanácsa Zsolnán csütörtökön ült össze, hogy döntson végleges állásfoglalásáról.

Berlin, okt. 6. A német távirati iroda jelentése szerint a müncheni határozatba foglalt második területsáv megszállása nem ment minden zökkenő

nélkül, mert a cseh csapatok nem tudtak idejében kivonulni. A Reichenbergből kivonuló csapatok Deutschgabelban torlódtak össze.

Ma ül össze a fasiszta nagytanács

Róma, okt. 6. A fasiszta nagytanács ma ül össze. — A

nagytanács napirendjén szerepel a faji kérdés és a zsidó-probléma, továbbá a fasiszták és testületek új kamarájának megalkotása, amely a képviselőházat fogja helyettesíteni.

Páris, okt. 6. Herriot a képviselőház elnöke, szerda este berekesztette a parlament ülés szakát.

Németország megszállja azokat a szudeta területeket is, ahol 51 százalékos a német lakosság számaránya

Berlin, okt. 6. A müncheni egyezmény által delegált nemzetközi bizottság szerda délutáni ülésén úgy döntött, hogy október 7-ike és 10-ike között Németország megszállja azokat a szudeta területeket, ame-

lyeken 51 százalékos a német-ség számaránya. Mint ismerte, kedden éjszaka a bizottság kebelében ellentétek támadtak, mert az angol és francia nagykövetek azon a véleményen voltak, hogy Németor-

szág csak azokat a területeket szállhatja meg, amelyekben 70 százalékos a német-ség számaránya. Szerda délután azonban a bizottság elfogadta a német álláspontot és beleegyezett az 51 százalékos német területek megszállásába.

„Németország csendőre“

Prága, okt. 6. Tegnap feltűnő cikk jelent meg Benes volt köztársasági elnök pártjának, a cseh szocialista pártnak hivatalosában, a Lidové Novinyben. — A lap mindezeidig az orosz-francia együttműködés érdekében fejtett ki tevékenységet.

— Tudjuk — kezdi a Lidové Noviny cikke —, hogy a mai Franciaország nem azonos az 1914 és 1918-as Franciaországgal. Franciaország ma másodrangú hatalom lett, amely Anglia protektorátusa alatt áll, ugyanebben az időben Németország, Spanyolország és Olaszország fenyegetéseitől fél.

Hitler kancellár anélkül, hogy egyetlen puska lövést is adott volna le, megnyerte a harcait és megvalósította politikai terveit. Középeurópa, —

mint azt Hitler kancellár Mein Kampf című könyvéből tudjuk — nem utolsó területe a német expanzióknak. Mi következik?

Franciaországon van a sor? — Háború lesz Németország és Oroszország között, vagy ez a két nagyhatalom megegyezik

Winston Churchill rendkívül éles bírálata a kormány külpolitikájáról

Az angol alsóház ülésén ma általános figyelem középpontjába került Winston Churchill emelkedett szövege. Beszédét azzal kezdte, hogy a müncheni tárgyalások során Anglia és Franciaország teljes és megfélembhez-tesztelt vereséget szenvedett. Ki jelentette, hogy Csehszlovákia a nemzeti szocializmus zsák-

mányául esik és nem szabad hagyni, hogy Anglia is a nemzeti szocializmus befolyásai körébe jusson. A legutóbbi légelhárító mozgósítás során kiderült, hogy Anglia légelhárító berendezése elégtelen. Angliának ismét fel kell emelkednie, hogy harcolni tudjon szabadságáért.

Chamberlain miniszterelnök, szólalt fel ezután s kijelentette, hogy Münchenben nem tárgyaltak a Kárpátjának Lengyelország és Magyarország közötti felosztásáról. Közölte azt is, hogy lépéseket tett Berlinben az utóbbi időben tuszként foglyul ejtett csehek szabadon bocsátása érdekében.

és felossza maga között a brit birodalmat? Még nem tudjuk. Csak azt tudjuk, hogy közvetlen szomszédságunkban egy állandóan erősödő nagyhatalom van, mellyel nem szabad konfliktusba keverednünk. Hosszu ideig a csendő szerepét játszottuk Európában akinek az volt a hivatása, hogy Németországot sakkban tartsa. De amikor ütött az óra, magunkra hagytak bennünket.

Ha ezen a világon már nem az igazság, hanem az erőszak uralkodik, akkor nekünk ott a helyünk, ahol a nagyobb erő és a nagyobb hatalom van.

Számunkra nem marad más hátra, mint az, hogy megegyezünk Németországgal. — Kövessük Jugoszlávia és Bulgária példáját.

Legyünk Németország nagy vevői és szállítói és utasítsunk vissza minden olyan kombinációt, mely bennünket egy németellenes frontba akar vonni. Keressük a megegyezést összes szomszédainkkal és biztonságunk új alapját építsük szomszédaink biztonságára és érdekeire.

Betiltottak egy szélső- jobboldali budapesti lapot

Budapest, okt. 6. A magyar belügyminisztérium a szélső-jobboldali irányzatú „Pesti Újság” című lapot betiltotta. A lap ugyanis rosszhindulatú beállítást és izgató hangú cikket közölt, mely alkalmas volt arra, hogy Magyarország belső rendjét és az ország külpolitikai és gazdasági érdekeit veszélyeztesse.

SZÍNHÁZ

Szombaton, október 8-án 9 órákor: KÉK RÓKA (A világhírű vigjáték teljes új betanulásban. (Főszerepekben Fényes Alice, Nagy István, Méssáros Béla, Lantos Béla fellépésével. Rendező: Szabados Árpád.)

Vasárnap délután 6 órákor: KÉK RÓKA.

Vasárnap este 9 órákor: KÉK RÓKA.

Hétfő 9 órákor: PROMETHEUS (V. Eftimiu monumentális színijátéka, Kádár Imre fordításában és rendezésében)

Kedd este 9 órákor: NINCSENEK VÉLETLENEK. Sőt Endre óriási sikerű vigjáték-ujdonsága.

— A Kék Róka előadása nyitja meg szombaton a színházi évet. Az idei színiévi megnyitó előadása 8-án, szombaton este lesz, mely alkalommal a világhírű Kék Róka kerül színre. A Kék Róka a budapesti Kamara Színház óriási siker mellett újította fel és több, mint kétszázszor mert egyfolytában az elmúlt szezonban. A legjobb Herceg-darab sikerének magyarázata az a rendkívül érdekesítő esemény, melynek központjában Cecil, ez a hódító szép és rejtélyes asszony áll, aki a maga nem sikerült házasságának kényelmes, de fájdalmasan rideg kötelékéből meglepetésszerűen szabadul meg egy véletlen gyanu következtében. A Kék Róka briliáns előadásban és rendezésben kerül színre és a nagyvárú darab nagyszerű előadása lesz az idei szezonnak.

— Hogyan kaphatnak valutaengedélyt a külföldön tanuló diákok? A közoktatási minisztérium köz tudomásra hozza, hogy a külföldön tanuló diákoknak a minisztérium főiskolai vezérigazgatóihoz kell idegen valutaért folyamodniuk. A valuta kérelmezése a célra szolgáló és a minisztériumban, valamint az ország külföldi követségein található űrlapokon történik. Valutaengedélyt csak azok kaphatnak, akik a hazai főiskolákon szerzett okleveleik alapján külföldön szak tanulmányokat ohajtanak végezni, vagy olyan tanulmányi ágban kívánják magukat képezetni, amelyre idehaza nem nyílik módjuk.

— Egő parázssra petróleumot öntött. Simon János 17 éves Gilvács községbeli fiatal ember, az ottani fűrészgárban dolgozott. Az elmúlt nap Simont megbízták, hogy egy festékes edényt petróleummal mosson ki. A fiu kimosta az edényt, majd a piszkos petróleumot könnyelműen ráöntötte a műhely szemetesládájában levő izzó parázssra. A petróleum az izzó parázstól lánggal égni kezdett. A hirtelen felcsapott lángok súlyosan összeégették Simon János arcát és kezét.

Inspektorrá léptették elő és Kolozsvárra helyezték dr Popovici Valer rendőr-kvesztort

A kvesztori teendők ellátására FODOR LORINCZ rendőrigazgatót delegálták

A belügyminisztérium tegnap értesítette a nagyváradi rendőrséget, hogy dr. Popovici Valer rendőr-kvesztort Kolozsvárra helyezték át és rendőrfelügyelői rangban a kerületi rendőrfelügyelőség vezetésével bízták meg. Popovici Valer, mint rendőr-kvesztor, hét éve áll a nagyváradi kvesztura élén és személyéhez a nagyváradi rendőrség, — amelynek vezetői akkoriban a politikai hangulattól befolyásolva állandóan változtak — állandóan emeltet erősebb, energikus, de ugyanakkor megértő vezetőt kapott. Dr. Popovici rendőr-

kvesztor, most az ujságok útján bucsuzik el a város közönségétől — amely mindig méltányolta a kvesztor működését — és köszönetet mond a lakosságnak, valamint a sajtónak az itt működése alatt tanúsított lojális viselkedésért és ténykedésért. Dr. Popovici rendőr-kvesztor még a mai nap folyamán elutazik Nagyváradról és átveszi Kolozsváron a kerületi felügyelőség vezetését. A belügyminisztérium egyidejűleg intézkedett a kvesztori tisztség betöltéséről és az új rendőr-kvesztor végleges kinevezéséig Fodor rendőrigazgatót

bízták meg a kvesztori teendők ellátásával.

Fodor Lorincz előléptetése városszerte nagy meglepetést keltett.

Csütörtök délelőtt egyébként az összes rendőrtisztviselő jelenlétében bucsuztatta el megkapó beszédében Petruc cserdőralezredes, cserdőr-szárnyparancsnok a távozó rendőr-kvesztort, és méltatta érdemeit. A távozó rendőr-kvesztor meghatott hangon vett bucsút munkatársaitól és szeretetükbe ajánlotta utódját, Fodor Lorinczet.

Hétszázezer lei kártérítésre ítélték a CAPS-ot egy nagyváradi bankkal szemben

A Rézbányai Erdőipari részvénytársaság hosszú éveken keresztül adós maradt az állam-

Bank arra hivatkozott, hogy a törvény csak abban az esetben engedi meg az árlejtést ha a befolyó összeg teljes egészében fedezi az állam követelését, — Ezen az alapon a törvényszék meg is semmisítette az árlejtést, de a CAPS birtokon belül maradt. Ezért az Agrár Bank által kinevezett zárgondnok, dr. Turi Lajos újabb pert indított a tábla előtt.

A táblánál a felpereseket dr. Zigre Miklós képviselte, míg a CAPS képviselőjében Hodar-

nau ügyvéd jelent meg. A felperesek, most már nem csak a törvényszék ítéletének jóváhagyását kérték, hanem tekintettel arra, hogy a CAPS 1932. óta birtokában tartja a fűrészüzemet és a Stei állomás mellett levő telepet, visszamenőleg évi 115.000 lei kártérítés megítélését kérték.

A tábla teljes egészében helyet adott dr. Zigre Miklós érvelésének, helybenhagyta a törvényszék ítéletét és ezenkívül kötelezte a CAPS-ot az évi

**Kicsinyek,
Nagyok,
Leányok,
Fiúk**

gyertek a SCALA (Katolikus Kör) mozgóba, ahol együtt mulatunk, táncolunk, vigadunk

**Bársony Rózsi,
Dénes Oszkár
Halmay Tibor
Dr. Sárosi
Sesta
Toldi
Sindelar**

szín és tutti művészekkel

3:1

a szerelem javára

Abrahám Pál
filmoperettjében.

nak az erdődíjjal. Ez az adósság lassankint 12 millió leire emelkedett. Amikor a CAPS átvette az erdősegeket, be akarta hajtani ezt az adósságot is. A CAPS több ízben is felszólította fizetésre az Erdőipari Rt.-t, majd amikor a felszólítások ellenére sem fizetett, árverést tüztek ki az Erdőipari Rt. egyik fűrészüzemére és teljes berendezésére. Az árverésen egészen alacsony összeget érték el, amely nem közelítette meg a 12 millió lejes tartozást. Az üzem kihasználására, szükség volt telepre is és ezért árlejtést tüztek ki a Stei állomás mellett levő telep bérbeadására. Ezen az árlejtésen a CAPS ajánlatát fogadták el és két évre, évi 21.900 leiért adták ki.

A Rézbányai Erdőipari Rt. megfélembreztette az árlejtést, annál is inkább, mert az Agrár-Bank, mint első helyen álló, jelzálog hitelező szerepelt a Rézbányai Rt.-nél. Az Agrár

Averescu marsall temetése

Bukarestből jelentik: Csütörtökön ment végbe Averescu Alexandru marsall temetése.

Reggel fél 9-kor az Atheneul Roman-ban, ahol Averescu marsall holtteste fel volt ravatalozva, gyászistentisztelet volt. Öfelsége, a miniszterelnök, királyi tanácsosok, a kormány tagjai és a diplomáciai testület tagjainak jelenlétében.

A gyászbeszédet elhangzása után a gyászmenet az északi pályaudvarra vonult. A gyászkocsit koszorúinak szallagjait a hadsereg felügyelők és a Vitéz Mihály lovagok tartották. A míg a gyászmenet a városon keresztül vonult, a főváros összes templomainak harangjai zúgtak. Az utvonalon, ahol a gyászmenet elhaladt, felsorakozott a hadsereg és a házakor gyászfátyollal bevont nemzet színű lobogó lengett.

A gyászvonat fél 11-kor indult el Măreștibe, ahová délután 2 órákor érkezett meg.

A mărăștii temetésen a kormány képviselőjében Argescu hadügyminiszter, Paul Teodorescu légügyi miniszter, Jonescu Sisești földművelésügyi miniszter és Glatz tábornok

hadfelszerelési államtitkár, továbbá Cadere Victor, a Duna-reá tartomány kormányzója vettek részt.

Nagyváradon tegnap délelőtt istentiszteletet tartottak az elhunyt Averescu marsall lelkéért. Az istentiszteletet a görög keleti katedrálisban tartották meg és azt Moga Zoltán esperes celebrálta. Az istentiszteleten megjelent Charila polgármester, Avram Nicolae vármegyei vezérigazgató, valamint a iskola és a hatóságok képviselői.

— Felemelték az osztály-sorsjáték nyereményeinek számát. Bukarestből jelentik: Marinescu egészségügyi miniszter aláírta az osztálysorsjáték új rendszerére vonatkozó rendeletet. A jövőben a sorsjátékok eladásából befolyó összegek 62 százalékát nyeremények kifizetésére fordítják. — Egymillió, százezer lejes és minimális nyeremények lesznek csak, a többi nyereményt eltörölték, az utolsó osztályban azonban megmarad a hatmillió prémium. Összesen 104 ezer nyeremény lesz.

Három évszázad harca a Himalája titkaiért

A tizenhetedik század misszionáriusaitól a modern Mount Everest-expedícióig

London, okt. hó. Az ismeretlen földterületek felkutatása évszázadok óta izgatja az emberek fantáziáját. De ezek között is legérdekesebb, mert a legnagyobb veszéllyel jár a földkeresés hegyóriásainak meghódítása és feltárása az emberi szem számára. Valóban széleskörű érdeklődésre számíthat tehát az a kötet, amelyben Th. Herzog most rendszerbe gyűjtötte mindazokat az eseményeket, amelyek a hegyek és hegységek megismerésével kapcsolatban a századok folyamán végbementek. A kötetnek minden eddigivel szemben két döntő jelentőségű értéke van: az egyik a soha nem látott és tökéletes illusztrációknak egész tömege, a másik pedig az az újítás, hogy az egyes fejezeteket azok a hegymászók írták meg, akik a szóbanforgó földrész felkutatásában jelentékeny szerepet vittek. Így tehát a források igazán megbízhatóak.

A könyvnek legérdekesebb és legrészletesebb fejezete az, amely a Himalája meghódításával foglalkozik; hiszen a Himalája kezdettől fogva döntő szerepet játszott Ázsia népeinek világnézetében és életében. Ázsia jónéhány karavánutja érinti a Himalája területét, amint ahogy egyáltalában igen nagyszámú közlekedési út vezet át ezen a vidéken. Vannak hegyek, amelyeket az indusok és tibetiek egyaránt vallásos tiszteletben tartanak és szent helyek, amelyek felé minden évben a messzi távolból indulnak meg a zarándokok csapatai.

Keresik a szent helyeket

Azok a bátor misszionáriusok, akik a 17. század folyamán, mint első európaiak vetődtek el erre a vidékre, a hegyekkel, mint felkutatandó területekkel keveset törődtek. Megelégedtek azzal, hogy a hegyek lábai alatt vonultak el, miközben felkeresték a vallásos szent helyeit. Ezekről az utakról részletes jelentést is készítettek ugyan, amelyek azonban az irattárakban porosodtak, anélkül, hogy tartalmukról bárki is tudomást szerzett volna. Így azután, amikor a 19. században megkezdődött a Himalája földrajzi megismerésének nagy munkája, a misszionáriusok tapasztalatait értékesíteni nem lehetett.

Az első, aki vállalkozott az ismeretlenbe való utazásra,

Antonio de Andrade portugál jezsuita volt. Utjának előkészítésében az a mende-monda játszott szerepet, hogy a Himaláján túl keresztény lakosság él, amely bizonyos vonatkozásban a tibeti vallási szektákat is elsajátította. Egy társával együtt 1624-ben indult el erre a nagy utra. Először Badrinath zarándokhelyre men-

tek és utána megkísérelték a Mana-szoroson való áthalatást. 5450 méter magasságban vezet ez a hegyszoros, amelynek felkutatását azonban az akkor hirtelen kitört hóvihár megakadályozta. Csak nagynehezen sikerült ép bőrrel menekülni ebből az életveszélyes vállalkozásból. A páter azonban nem hátrált meg és rövid-

Kétszáz év után...

Az első földrajzi célokkal indult expedíció az indiai földkutató intézet nevéhez fűződik, amely 1807-ben két tisztviselőjét kiküldte a Ganges forrásainak felkutatására. A két fiatalember vállalkozása során eljutott arra az utra is, amelyet száz évvel azelőtt Andrade már felfedezett, sőt részletesen le is írt. Ez az expedíció kezdte meg a Himalája földrajzi feldolgozását, amely természetesen, mint általában mindenütt, jóval előre jár az illető vidékek turisztikai feldolgozásának. Hiszen csak több, mint hét évtizeddel később indultak meg tapogatózva azok a kísérletek, amelyek a Himaláját hegymászási szempontból akarták megismerni.

Végeredményben tehát mind az, amit a Himalájáról ma tudunk, a Survey of India tisztviselőinek köszönhető, akik olyan alapos munkát végeztek, hogy az azóta eltelt idők során a Himalája legelrejtettebb

titkaira is fényt derült, úgy-hogy ezt a vidéket szinte jobban ismeri ma már a tudományos világ, mint Európának egynéhány területét. A tisztviselők kíséretében akadt egy-két olyan ember is, aki ekkor már határozott hegymászói érdeklődést fejezett fel magában, tehát inkább ilyen szempontból nézett körül az ismeretlen vidéken és a tudományos vonatkozásokat figyelmen kívül hagyta. Megszállta őket bizonyos felfedezői láz és vadászati szenvedély, amely pótolta azokat a hiányokat, amelyek a hegymászás technikája irányában feltétlenül fennállottak. Ebben az utóbbi tekintetben az első komoly kísérleteket 1818-ban teszi meg A. Gerard őrnagy, aki feljut egy 5916 méteres csúcs tetejére. A magassági rekord gyorsan emelkedik és 1860-ban már egy 7025 méteres hegyet is megmásznak és felkutatnak az angolok.

Megkezdődik a rendszeres kutatás

Igy azután gyors egymásutánban és aránylag rövid időn belül feltárultak a Himalája legszebb részei, először a kutatók, azután a vadászok és turisták számára. Sőt rövidesen megjelent az egyik kutatónak, Hookarnek Himalayan Journal-ja, amely a legtávolabbi világokba is elvitte ennek a vidéknek csodálatos szépségeit és érdekességeit. Alighanem ennek a munkának következtében irányult más nemzetek szakköreinek figyelme is a Himalája felé és 1854-ben az első német kutatók is utnak indultak. Maga a porosz király kívánsága volt, hogy a Schlagintweit-testvérek a kutatást megkezdjék. Ők alkalmasak is voltak a nagy feladatra, hiszen a keleti és nyugati Alpokban véghezvitt kutatásaikkal már mindenfelé ismert neveket szereztek maguknak. Kettejükhöz csatlakozott

legfiatalabb öccsük is és így hárman indultak el a nagy utra. Bár a megbízás és a két Schlagintweit testvér érdeklődése is elsősorban a tudományos kutatás felé irányult, mégsem hunytak szemet a Himalája egyes részeinek megmászási lehetőségei előtt sem, hiszen ezen keresztül is sok érdekes tudományos kérdést világíthattak meg.

Multak az évek, egyre több és több kutató jutott el a Himalája vidékére, amíg azután a század elején a Mount Everest problémája került az érdeklődés előterébe. A nagy hegyekért folytatott harc pillanatokig sem szünetelt, sőt — ha lehet — még csak fokozódott. Pedig sok áldozatot is követelt a természet ismeretlen titkainak feltárása, de még ez sem riasztotta vissza a legkülönbözőbb nemzetiségű expedíciók tagjait.

del később megismételte a kísérletet, ezúttal már jóval több sikerrel. Ennek a második utnak a során állították fel Tsaparang misszióállomását, amelyet ettől kezdve rengeteg zarándoklat keresett fel, de ettől függetlenül is fontos kiindulópontnak bizonyult a további expedíciók számára. Antonio de Andrade eredményeit azután még sokan hasznosították és továbbfejlesztették. Először két portugál jezsuita, majd pedig két belga misszionárius, akik egész Kínát, Tibetet és Indiát bejárták. Érdekes, hogy ezeknek az expedícióknak során a misszionáriusok jónéhány olyan utat is bejártak a Himalája rengetegében, ahová európai ember azóta sem került el.

Már 1905-ben komolyan foglalkoztak egy angol Everest-expedíció gondolatával. Politikai okok ekkor megakadályozták a terv megvalósulását. A háború után ismét megpendítették az ötletet és 1920-ban Charles Bell, a dalai láma barátja, megkapta a beutazási engedélyt Tibetbe. Ezt az expedíciót már igen nagy körültekintéssel akarta előkészíteni és a földrajzi társaság külön bizottságot alakított a szükséges pénzösszeg előteremtésére. Eleinte abból indultak ki, hogy az expedíció egyetlen célja a Mount Everest meghódítása, tehát a tudományos kutatásokat csak másodsorban szabad figyelembe venni. Rövidesen kiderült azonban, hogy a különböző szempontokat nem lehet egymástól elválasztani.

Az első karaván 1921 májusában indult el Darjelingből és mintegy ötszázkilométeres utat kellett megtennie.

Ennek az utnak során az emberi szervezet ellenálló erejének meglepő teljesítményei mutatkoztak. Kiderült, hogy a legnagyobb magasságok levegőviszonyait is elbirja az emberi szervezet, csak éppen fokozatosan kell egyre magasabb régiókba emelkednie. Kiderült az is, hogy nincsen olyan természetű nehézség, vagy akadály, amelyet kellő előkészítéssel és akaraterevel az ember ne tudna legyőzni. Ezek a legfőbb tanulságai az Everest-expedícióknak, amelyeknek a legutóbbi évek folyamán elért eredményeire élénken emlékszik minden újságoló, de amelyek ilyen részletességgel még sehol sem kerültek az olvasó elé, mint Th. Herzog nagy könyvében.

Veszek

Ócska ólmo!

Cim a Kladóban

Londontól Nagyváradig

Nagyvárad tanárnő izgalmas utazása a lázban égő Európán át

Most érkezett haza Londonból W. A. nagyvárad tanárnő, aki néhány hónapot töltött az angol fővárosban és előadásából világosan bontakozik ki, hogyan folytak le a válság napjai Londonban — mivel ezekben a napokban keresztülutazott a fél Európán — Európában többi fővárosaiban.

W. A. egy éves argliai tanulmányutára utazott ki és pár hónapos ott tartózkodás után következett be a válság, amelynek során London hivatalos körei annyira súlyosnak látták a helyzetet, hogy, mint mindenkinek, neki is azt tanácsolták, hogy

haladéktalanul hagyja el Angliát, mert ellenkező esetben, kiteszi magát annak a veszedelemnek, hogy lezárják a határokat

és nem tud majd elutazni Londonból. London különben az utóbbi időben két ízben is olyan napokat élt át, amikor a közvélemény úgy tudta, hogy a háború elkerülhetetlen. Az egyik három héttel ezelőtt, a másik Hitler nürnbergi beszéde után érte el csúcspontját. A helyszínen látoztak alapján a helyzet a következőképpen nézett ki:

— Az angol fővárosban három héttel ezelőtt rendkívül komolyra fordult a közhangulat. A polgárság — amely mindig rendkívül érdeklődik a külpolitika iránt, és páratlan érzékeléssel rezonál — megérezte, hogy a német-cseh konfliktus új fordulóponthoz érkezett. Általában az a vélemény alakult ki, hogy Hitler nem fogja megvárni a helyzet kialakulását, hanem erőszakot fog alkalmazni és be fog vonulni.

— Az angol lakosság ennek megfelelően intézkedett is. A tehetősebbek elmenekültek Londonból és vidékre költöztek. Mások védő intézkedéseket fogantatosítottak. Akkor azonban megmult a veszély. A hangulat lecsendesedett és a nyugalom helyreállt. Hogy két hét múlva ujult és hatványozott erővel törjör ki a válság. Az izgalom napról napra nőtt s azt nem csökkentették Chamberlain berchtesgadeni és godesbergi utazásai sem. A válság második fázisa az elmúlt kedden,

Hitler nürnbergi beszéde után érte el tetőfokát.

— Ekkor már nemcsak a közvélemény és a magánosok, de a hatóságok is teljesen háborus hangulatban voltak és háborus óvintézkedéseket fogantatosítottak. Az uccák képe megváltozott. A parkokban fedezőket kezdtek ásni. Az autók és közlekedési eszközök mindenfelé homokot szállítottak. A lakosság között gázmaszkot osztottak szét.

— Gázmaszkot mindenki teljesen ingyen kapott. Három nagyságú gázmaszkot osztottak szét férfiak, nők és gyermekek részére.

— Megkezdődött a lakosság nagymérvű és gyors menekülése. Londonból lehetőleg Skóciába, a hegyek közé menekültek. Mindenki igyekezett legalább a családját biztosítani.

— Az ucca képe megváltozott. Az autobuszok nagyrészt mentőautók céljaira rekviráltak el. A teherautók homokot szállítottak fedezőket céljaira. A hatóságok hatalmas propagandát fejtettek ki és ismertették a közönséggel a helyzetet. A felvilágosítások következtében és a hatóságok tanácsára az egyes

magánházak udvarain is

bombabiztos fedezőket építettek.

Páris izgalmas napjai

— Páris éppen az ellentéte volt Londonnak. A francia főváros szerdán hadi készülődésben volt. Ezekben a napokban látszott a határtalan különbség London és Páris, az angol és francia nép között. — London és Páris is háborus hangulatban volt, de milyen határtalan különbség. London nyugodtan készült, Páris lázban égett.

— Franciaországban szintén folyt az idegenek menekülése.

— A londoni és párisi napok izgalmai után az első nyugodt hírrel a francia-olasz határ Madeira fogadott. Ide a müncheni négyes konferencia ta-

nácskozásának éjjelén érkezünk. A konferencia már megnyugtatóan hatott. Az eredmények már előrevetették előjelüket. Olaszországban teljes a nyugalom — mordonagatták. Róma semmitől sem tart. Nem lesz háború — ismételték. Az olaszok el voltak telve béke-vággyal, biztak a négyhatalmi konferencia sikerében és eredményében. Az olaszok biztosak voltak a dolgukban. Vagy talán ők tudtak valamit?...

Jugoszláviában minden csendes. A négyhatalmak határoztak. A határozatokat végrehajtják. Minden megya maga útján. Csak... csak éppen vizumot vesznek a jugoszláv határon. Amit eddig románial utassal szemben rem tettek. És elég drága, 40 dinár. Más pénzt nem is fogadnak el, csak dinárt, vagy angol fontot. Ki-nek csak lirája vár, az menjen vissza Olaszországba — biztatják az utasokat.

— Végül is minden megoldódik. A román határon is áthalad a vonat. Temesvár... Nagyvárad. A Simplon a háborús Európán keresztül megérkezett a békébe...

Török Tibor.

Felmentette a törvényszék a szatmármegyei magyar szavazókat, akik a „hivatalos járványzárlat” ellenére is leszavaztak

Szatmár, okt. 6. Érdekes ügyben hozott ítéletet a szatmári törvényszék. Az emlékeztető decemberi választások alkalmával mi is beszámoltunk arról, hogy több szatmármegyei magyar községi választóit, ragályos járvány címén, nem engedték az urnák elé. Ennek ellenére néhány Egri és Mikola

községbeli szavazónak sikerült eljutnia a szavazó központba. Nyolc egri és egy mikolai földműves emiatt a bíróság elé került. A tárgyaláson a vádlottak előadták, hogy először a faluban kidobolták, hogy mindenkit ötszáz lej pénzbüntetéssel sujtanak, aki nem tesz eleget szavazói kötelességének. Ké-

sőbb kidobolták, hogy járvány pusztít a faluban és senki sem hagyhatja el a községet. Tudták, hogy egyetlen járványos eset sincs a községben, ezért nyugodtan elmentek és leszavaztak. A törvényszék büncselekmény hiányában, mindannyiukat felmentette.

Megveszett és irtózatos kinok között meghalt egy kisleány

A gyermek szüleit és huszonöt játszótársát beutalták a Pasteur-intézetbe

Karánsebes, okt. 6. Megdöbbentő eset tartja izgalomban a város lakosságát. A Karánsebes közelében levő Jáz községben remégiben kóbor kutya harapta meg egy falusi gazda 8 éves kisleányát. A szülők nem tulajdonítottak fontosságot a dolognak s már-már el is felejtették az egész esetet, mikor minden átmenet nélkül kitört a kisleányon a veszettség. Kocsira ültették a súlyos állapotban levő gyermeket, bevitték Karánsebesre, hogy a közkör-

házban elhelyezzék. A kórházban félnapi várakozás után, tudomásukra adták, hogy nincs hely a gyermeknek nem vehetik fel. A rémült szülők a szolgabírói hivatalhoz folyamodtak közbelépésért s mire sor került volna, hogy végre orvos kezébe kerüljön az apró gyermek, a kisleány rettenetes kinok között

meghalt. Miután a veszettség kitöréséig a kisleány a faluban husz-huszonöt gyerekkel érintkezett, elrendelték úgy ezeknek, mint a szülőknek a kolozsvári Pasteur-intézetbe való beutalását. A karánsebesi kórház ellen az esetből kifolyólag vizsgálat indul.

Mindenkitől elbucsuzott, azután főbelötte magát

Kézdivásárhely, okt. 6. Péter József rétyi gazdálkodó már hosszabb ideje külörváltan élt feleségétől és egyéb családi bajok is nyugtalanították. A 45 éves ember a napokban ellátogatott rokonaihoz és

sorra elbucsuzott tőlük azzal, hogy Lengyelországba utazik. Felkereste az iskolában tanító nő feleségét is s attól szívtén elköszönt. Ezután hazament lakására s főbelötte magát. Nagy részvét mellett temették el.

Egész öltönyre, kabáttra
szövet, vászon,
diftin, flanel
maradékban
potlom áron
most érkezett
Steiner maradékos
Calea Victoriei 3. az udvarban

Hivatalos prágai közlés Benes lemondásáról

Sirovy tábornok-miniszterelnök rádióbeszédében felolvasta Benes elnök lemondó levelét -- Benes azzal indokolja a lemondást, hogy „megváltozott helyzet megakadályozza azt a fejlődési folyamatot, amelyhez a kormánynak alkalmazkodni kell, hogy meg hozza az együttműködést a szomszédokkal!”

Prága, okt. 6. A Reuter távirati ügynökségnek szerda délután hatórai jelentése szerint Prága hivatalosan közölte, hogy Benes csehszlovák köztársasági elnök lemondott.

Páris, okt. 6. Benes lemondása nem éric teljesen váratlanul a francia közvéleményt, jólétesült körökben már szerdán délelőtti híre járt a lemondási szándéknak. A müncheni megegyezés óta Párisban számoltak ezzel az eshetőséggel, ami többek szerint az események kikerülhetetlen következménye volt. Párisi körökben lehetségesnek tartják, hogy Benes utóda Sirový tábornok lesz.

Sirovy tábornok rádióbeszédében felolvasta a lemondó levelet

Prága, okt. 6. Sirový csehszlovák miniszterelnök szerdán délután hat órakor rádióbeszédet mondott. Beszéde elején kijelentette, hogy a legelső feladat az állam ujjaépítése. A kormány lojálisan végre akarja hajtani a müncheni határozatokat. — Külpolitikánk alapelve világos, — mondta. Békés viszonyban akarunk élni az egész világgal, különösen szomszédainkkal.

Ezután Benes elnök lemondásáról beszélt.

— Az elnök lemondása olyan fájdalmas mindnyájunkra, — mondta — hogy csak gyenge szavakkal fejezhetem ki érzelmeimet. Felolvasta az elnök levelét, amelyben bejelentette lemondását. A levél így hangzik:

„A történelmi események alapján megváltoztatták az állam életének és fejlődésének lehetőségét. Az én részvételem ennek az államnak az életében olyanná vált, hogy kötelességemnek tartottam megkérdezni magamtól: mit kell tenni az új helyzetben? Az egészen új helyzetben és feltételek között számítanunk kellett arra, hogy

megváltozott helyzetem megakadályozza azt a fejlődési folyamatot, amelyhez a kormánynak alkalmazkodnia kell, hogy megteremtse a megnyugvást és az együttműködést a szomszédokkal.

A magam részéről ezek után kötelességemnek éreztem, hogy levonjam az események következményeit és lemondjak hivatalomról.”

Nehézségek merültek fel a Berlinben üléshez német cseh határmegállapító bizottság ülésén

London, okt. 6. Az új cseh-német határ megállapításával foglalkozó bizottság most tartja Berlinben üléseit. A Reuter-ügynökség jelentése szerint, szerdán a tárgyalások során komolyabb nehézségek merül-

tek fel az október tizedike előtt német csapatok által megszállandó terület elhatárolására vonatkozólag.

A Havas ügynökség jólétesült körökből azt a hírt kapja, hogy minden remény megvan arra, hogy a kérdésben

Hogyan győzött Averescu marsal Mărăștinél

Ma temetik a nemzet nagy halottját

Bucuresti, okt. 6. Averescu marsall nevéhez elsősorban is a Mărăști-i nagy győzelem fűződik. Bár a moldovai fronton már kezdetét vette az orosz hadsereg felbomlása, a román parancsnokság az egész fronton nagy offenzívát készített elő. — Averescu tábornok a front helyzetének megfelelő támadási tervet készített elő, amelyben leszögezte, hogy az offenzívának a hegyek felé kell történnie, mert itt tűzérési bombázással könnyen megbolygatható a német front. Az események később bebizonyították, hogy Averescu marsall álláspontja helytálló volt. Averescu marsall tervében nagy szerepe volt még egy olyan tényezőnek, amely a történelem során szinte mindig győzelemre vezette a román hadsereget. A marsall ugyanis szem előtt tartotta azt a lélektani ténytet, hogy Moldovában szükség volt egy fényes győzelemre amelyre az összes katonák nagy áldozatkészséggel és megható lelkesedéssel készültek.

Ezt a tervet, Ferdinand király akaratától támogatva, megvalósította: az offenzíva megindítását Averescu marsall által kijelölt helyen, Mărăștinél megkezdte.

Sok akadályt kell leküzdeni, mégis július 9-én megkezdődött a román fronton a tűzérési felkészítése. Másodnapra a második számú hadsereg készen áll. Az első számú hadsereg még egy rapot kér a tűzérési előkészítésére. Időközben megérkezik az orosz csapatoknak Kerenszky által küldött utasítása: szüntessék be támadásai-

kat. A hegyek felőli német front már régen megadta magát a mi tűzérésünknek. De — amint ezt Averescu tábornok előre látta — a mezőkön levő front még tartja magát, egy-egy sikerrel válaszolva.

Bár Mărăștinél a román offenzíva sikerült, a vezérparancsnokság utasítást ad az offenzíva megszüntetésére, ami megakadályozta egy még nagyobb győzelem kifejlődését. Az 1917. júliusában Mărăștinél aratott győzelem eredményei a

megegyezés jöjjön létre.

A cseh kormányváltás miatt késik a magyar jegyzékre adott válasz.

Prága, okt. 6. A Reuter ügynökség tudni véli, hogy noha a legutóbbi magyar jegyzék a szerdai napot jelölte meg a választ megadására, valószínű, hogy a csehszlovák kormányváltás miatt a választ szerdán nem tudják átadni, de bizonyosra veszik, hogy a magyar kormány békülékeny megatartást tanúsít, mivel elismeri annak szükségességét, hogy az új csehszlovák kormánynak időre van szüksége a választ megadására. Ugyanez a forrás azt jelenti, hogy a magyar-csehszlovák határon komoly incidensek történtek. Magyar területeiről többször csehszlovák önkéntes behatolt csehszlovák területekre, megtámadta a községeket a középületeket és tűzharcba keveredtek a csehszlovák határőrökkel. A sebesültek számát még nem ismerik. (Rador.)

következők: a román hadsereg amely teljes egészében letetlen, megerősítéseinek egy részével mélyen behatolt az ellenséges frontba, amelyet 40 kilométerre meghontarok. Egy teljesen felbomlott ellenséggel találják szembe magukat.

Az általános helyzet láttán hadseregünk saját akaratából megáll.

A román azonban megmutatta, hogy mit tud és a nemzet erejébe vetett hit ettől kezdve megerősödött.

A hadsereg napiparancsa

Bucurestiből jelenti a Rador: Argeșeanu tábornok, hadügyminiszter tegnap a következő napiparancsot adta ki a hadseregnek:

— Tegnapelőtt indult el az örökkévalóság útján Averescu marsall hadseregünk egyik legdicsőbb tábornoka, akinek nevéhez fűződik a Mărăștinél elért nagy győzelem, amikor

megfutamodott előlünk az akkori idők legerősebb hadserege is. Averescu marsall iránt érzett kegyeletünk leróvásaként, csütörtökön délután 5 órakor, amikor holttestét Mărăștinben örök nyugalomra helyezik, az egész hadsereg megszakt minden munkát és gyakorlatot, hogy egy pillanatnyi oszondal és fohással adózzék a nagy halott emlékének.

Gránit a mikroszkóp alatt

Dr James Phemister londoni geologus mikroszkóppal vizsgálja a kőzetek kristály-szerkezetét. Gyémántpor segítségével

vel ötvened-milliméter vékony ságu lemezt tud kőszőrülni a gránitból, úgy, hogy átlátszó lesz, mint az üveg.

Papir és írószerek

nagy választékban

Pásztor Ede papirkereskedésben

Piața Mihai Viteazul 4. szám.

Hamis nyomon

— Regény — 65

— Nagyon soká beszélgetünk Mr. Cornboisezal, drágám — mondta — és végül abban maradtunk, hogy majd elmondod nekem, mit végeztünk.

— Hát én érzem, hogy nem tetszik neked ez az ember... nem is csodálkoztam rajta. Tudom én is, hogy nem közenk való, de hát ez nem is fontos nekem, mert... hát, mert nem fontos. De remélem, nincs ellene komoly kifogásod?

— De van — felelte Mrs. Hallett. — Mint ember, nem tetszik nekem.

— Ez azt jelenti, hogy olyasmit tudsz róla, amit én nem tudok... Azt hiszem meg kellene mondanod, anyus.

— Hát nem tudod elhinni a pusztá szavamra, hogy nem neked való társ?

Kinos csönd következett.

— De igen, elhiszem. — Joann hangja keményen, kissé fáradtan hangzott. — Természetesen, hogy elhiszem. Mindig hiszek neked... — Szeme most a szobájába nyíló ajtón révedezett, amely tárva-nyitva állt.

— Mrs. Selkirk elment. — Felelte Mrs. Hallett Joan pillantására. — És, ha nem akarsz hinni pusztá szavamra, mivel nemrég hazugságon kaptál... igazad van.

Joan karjai anyja nyaka köré fonódtak, mielőtt a zokogás kitörhetett volna Mrs. Hallett torkából:

— Sohasem fogom többé kívánni, hogy olyat mondj meg, amit nem akarsz... És mivel neked nem tetszik: végeztünk Cornboisezal.

Összeszedte a rajzokat és visszatette az albumba, aztán az anyjára nézett.

— Drágám, függesszük föl ezt a kérdést egy hónapra — szölt Margaret. — Valószínű, hogy akkor már mindent elmondhatok neked és megfogod érteni, miért cselekszem így. Egyelőre nincs rá szükség, hogy elejtsed Cornboiseit.

— Igenis van. Mert amíg Ray szegény volt, csak az volt az ellentét közöttünk, hogy én még nem akartam férjhez menni sem hozzá, sem máshoz. Most, hogy gazdag, magamnak is pénzt kell szereznem, hogy ő hozzá mehessek és ne máshoz, ha majd férjhez akarok menni. Érted már.

Mrs. Hallett hátrahanyatlott. — Mi az anyus? — ijedt meg Joan. — Csak nem vagy ismét rosszul?

(Folytatjuk)

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE
CEGNEL ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4.

Szerelmi bánat 65 éves korban

Lugoson Kunster Mihály 65 éves nyugdíjas évek előtt megismerkedett egy fiatal asszonnyal, akinek kedvéért elhagyta a családját. Az asszony azonban csak addig maradt vele, amíg a nyugdíjasok vagyona

volt. Mire a vagyont elköltözték, az asszony hátat fordított az öreg embernek. Kunster ekkor veszekedés hevében késsel támadt az asszonyra, aki elmenekült, mire a férfi felvágta az ütőereket a kezén. Kórházba

szállították, ahonnan nemrég gyógyultán bocsátották el. — Most aztán hűtlen kedvesének kertjében egy fára felakasztotta magát. Ezuttal az öngyilkosság sikerült.

Rudolf Valentino negyedik hasonmását is elérte a végzete

Hollywood, okt. 6. Csak nem régen jelentették Newyorkból, hogy Valentino Rudolfinak, a legnagyobb filmszínésznek harmas számú hasonmása meghalt. A babonás emberek nagy érdeklődése közben derült ki, hogy Jack Dunn, a harmas számú utód, az orvosok minden törekvése és milliós gyógykezelési összegek dacára is

kiszenvedett, holott néhány nappal ezelőtt még makkegészséges volt és amíg be nem állították Valentino szerepeibe, sohasem volt semmi baja. A második számú utód egy felhőkarcoló tizenhetedik emeletéről zuhant le, míg az első számú a gépkocsijával rohant egy fának és így lelte halálát. Napokkal ezelőtt egy hollywoodi

ügynök rátalált egy újabb Valentino-alaku fiatal statisztára, aki 8 év óta eszi a mellékszereplők keserű kenyerét, de ez sohasem ártott meg neki. A statiszták kivették a szegénységből, azonnal szerepet adtak neki. Alig két napi tanulás után a statisztia huszmérgezést kapott és most élet és halál között lebeg.

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

Részletre is olcsón ruházkothatsz, Tóbiás divatszabóságában, Piața Bisericei.

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román—magyar és Magyar—román kézikönyv egy kötetben 25 leier kapható a Pásztor Ede papír- és írószerszövetben, Piața Mihai Viteazul 4.

ÁLLÁS

Perfekt román—magyar tudással irodai munkaerőt keresünk. Ajánlatot állandó alkalmazás jelégre a kiadóba. 4075

Agilis üzletszerzésben jártas, magánfelek látogatására alkalmas intelligens egyént keresünk azonnali, állandó foglalkoztatásra. Cím a kiadóban. 4092

Egy cipészsegéd felvétetik. Str. Semnului 10. Pogăry-telep. 4108

Házakhoz varrni ajánlkozom otthonra is vállalkozok javítást. Str. Doina 18/a. 4107

Jobb leányt keresek egy magános házhoz, ahol jóbánsmódban részesül. Tomaré, Tache Ionescu 21. 4106

Tejkihordót keresek reggeli órákra. László, Piața Mihai Viteazul 7. 4113

Berakolány, amerikai géphez felvétetik. Zacsokragasztók előnyben. Bratianu ucca 1/a. Zacsokgyár. 4112

VÉTEL-ELADÁS

Öt hold szántóföld, víz közelébe kertésznek alkalmas, ugyanott egy 3 lámpás rádió eladó. Str. Plesoianu 25. 4109

Jómárkájú szücsvarrógép eladó. Str. Minelor 60. Oradea. 4111

Cukrászoknak tortalap, papírtálca, mignon papírok, papírzalvéták nagy választékban a legolcsóbban Pásztor Ede cég papíráruházában.

Sötétkék, nagyobb fiúöltöny eladó. Str. Dr. Ioan Ciordas 20. ajtó 3. 4079

Rádió műsor

SZOMBAT

BUCURESTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13. Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10 Déli hargverseny közvetítése. Közben sport hírek. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30 Gramofonlemez. 15. Hírek. 16.45 Előadás. 19. Időszaki anyagok. — 19.17 Katonazene. 20.15 Felolvasás. 20.30 Badescu Konstanca énekel. 21.15 Tárzene. 22. Hírek. 22.45 Vendéglői zene. BUDAPEST I. 7.45 Torna.

Utána gramofon. 8.20 Étrend. 11. Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Déli harangszó. 13.05 Ének és hárfaszámok. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Hanglemez. 15.35 Hírek. 16. Árfolyamhírek. 17.15 Hármam mesélünk. 17.45 Pontos időjelzés. 18. Előadás. 18.30 Hegedűszámok. 19. Előadás. 19.30 Kétzongorás jazz. 20. Hírek. 20.05 Hírek szlovák nyelven. 20.10 „Mit busulsz kenyeret?” Hadilétképek a kurucvilágból. — 21.30 A X. Országos Frontharcos Találkozó megnyitó ünnepsége. 22. Hírek. Majd „Protestáns magyar munkások Észak-franciaországban”. 23.45 A rádió szalonzenekara. 24. Hírek

Elütött a motoros egy szekeret

Könnyen végzetessé válhat, súlyos szerencsétlenség történt Gájban, a kocsit és Pécska felé vezető vasút kereszteződésénél. A pécskai motorosvonat teljes sebességgel haladt, amikor egy lovasszekér akart áthaladni a sinen. Sem a szekér kocsisa, sem a vonat vezetője nem látták egymást a karambol már csak akkor vel

ték észre, amikor a motoros elütötte a lovakat. A szekér darabokra tört, az állatok megsebesültek, de emberéletben szerencsére nem esett kár, senki sem sebesült meg. A szerencsétlenség körülményeinek kivizsgálása végett a gáji rendőrség megindította a vizsgálatot.